Stuk **1657** (2002-2003) – Nr. 2

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

29 april 2004

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer Eddy Schuermans –

houdende gelijkstelling van een aantal diploma's

HOORZITTING

VERSLAG

namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer Karlos Callens

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heren Luc Martens, Gilbert Vanleenhove ;

de heren Karlos Callens, Julien Demeulenaere, Gilbert Van Baelen, mevrouw Erna Van Wauwe ;

de heren Pieter Huybrechts, Julien Librecht, Joris Van Hauthem ;

mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heer André Van Nieuwkerke ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Dirk De Cock.

Plaatsvervangers :

mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, mevrouw Brigitte Grouwels, mevrouw Mieke Van Hecke, mevrouw Ingrid van Kessel ;

de heren Frans De Cock, André Denys, Cis Schepens, Bob Verstraete ;

mevrouw Marijke Dillen, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Roland Van Goethem ;

de heren Lucien Suykens, Robert Voorhamme ;

N... ;

de heer Kris Van Dijck.

Zie :

1657 (2002-2003)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

INHOUD

Blz.

1. Toelichting door de heer André Blondeel, ere-inspecteur Kunstonderwijs 4

2. Toelichting door de heer Carlos De Rammelaere, ere-directeur Hoger Instituut Sint-Lucas Gent 5

3. Toelichting door de heer Jan Van Praet, ere-directeur Hoger Instituut Audiovisuele Kunst en Productdesign Hasselt 5

4. Vragen van de leden 6

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid organiseerde in het kader van de bespreking van het voorstel van decreet van de heer Eddy Schuermans houdende gelijkstelling van een aantal diploma's op 14 oktober 2003 een hoorzitting met deskundigen uit de betrokken sector.

1. Toelichting door de heer André Blondeel, ereinspecteur Kunstonderwijs

De heer André Blondeel : Ik was inspecteur van het hoger en het secundair kunstonderwijs tot het decreet over inspectie en begeleiding alles hervormde. Ik werd uiteindelijk toegewezen aan de dienst voor Onderwijsontwikkeling. Daar heb ik tien jaar meegewerkt aan de eindtermen. Ik ving nog steeds geruchten op van de gebeurtenissen in het hoger kunstonderwijs.

Velen vragen zich af waarom men voor het diploma hoger kunstonderwijs A7/A1, een driejarige opleiding, nooit de assimilatie heeft toegepast. Onderwijs wijzigt stelselmatig. Desondanks stelt men vast dat er toch nog heel wat mensen met dat diploma lesgeven in het secundaire onderwijs en in bepaalde segmenten van het hoger onderwijs.

Assimilatie kon als de betrokkenen aan hun eigen instituut een jaar extra studeerden en het diploma van meester behaalden. Heel wat docenten aan het hoger onderwijs die goed op de hoogte waren van de gewijzigde regelgeving, wendden zich tot hun oude school en schreven zich in voor dat aanvullende jaar. Leerkrachten in het secundair onderwijs waren veel minder goed geïnformeerd.

Omwille van de autonomie van de scholen waren er echter grote verschillen. Sommigen moesten het inschrijvingsgeld betalen, maar kregen gewoon hun diploma. Anderen hebben een jaar hard gewerkt en kregen dan hun diploma. Nog anderen werd het diploma geweigerd na een jaar studie. Het is dus duidelijk waarom er niet meer gebruikt gemaakt werd van die mogelijkheid. Een duidelijkere regelgeving zou veel problemen verholpen hebben. Er zou ook een commissie van erkenning aangesteld worden om de assimilatie te krijgen. Ik stel vast dat nog steeds in heel wat scholen jonge mensen met het A7/A1-diploma lesgeven.

Bij het opstellen van een nieuwe regeling moet rekening gehouden worden met de op stapel staande wijzigingen. Ook in de nieuwe BAMA-structuur moet het A7/A1-diploma een plaats krijgen. In de Dienst voor Onderwijsontwikkeling wijst men ook op het belang van de herijking van de bekwaamheidsbewijzen. Op Europees niveau zal men meer en meer rekening houden met de elders verworven competenties. Dat is belangrijk want dat betekent dat men het volledige stelsel van bekwaamheden gaat herbekijken. Zal men dan rekening houden met het A7/A1-diploma ?

Op het einde van de jaren tachtig waren er twee commissies werkzaam : de Commissie voor Artistiek Hoger Onderwijs en de Commissie voor Hoger Artistiek Onderwijs. De eerste was verantwoordelijk voor de muziek, de dans, het woord en de beeldende kunst ; de andere voor architectuur. De commissie voor beeldende kunsten werd geleid door de heer Janssens, directeur van Sint-Lucas, de andere werd geleid door Jan Vadé. Gedurende twee jaar bespraken die commissies alle aspecten. Hoewel de richtingen moeilijk vergelijkbaar waren, kwam men toch tot een volwaardig decreet. Van een decreet, een voorstel of een advies is nooit iets in huis gekomen.

Na een aantal jaar heeft men een ambtenarencommissie opgericht en de kunstenaars zelf het zwijgen opgelegd. Die ambtenarencommissie heeft uiteindelijk een decreet uitgeschreven zonder de mensen uit de sector erbij te betrekken. Om dit enige, echte, ware decreet van de Vlaamse Gemeenschap erdoor te krijgen heeft men een groot aantal vroegere koninklijke besluiten ongedaan moeten maken.

De zaak is eigenlijk heel ingewikkeld. Enerzijds had men Cultuur, met de kunstschool die de Belgische tegenhanger van Lecambre was en alle academies die van de gemeenten afhingen, anderzijds was er het katholieke onderwijs met de Sint-Lucasscholen. Aan die academies bestond geen enkele regel betreffende de studieduur : men verliet de school als men volgens de leraar volleerd was. Aan de Sint-Lucasscholen echter was wel een bepaalde studietijd gekoppeld. Er bestond een grote tegenstelling tussen beide soorten scholen.

Het onderwijs evolueerde en men begon ook het kunstonderwijs meer en meer te structureren. Men zag in dat alle kunstscholen beter zouden gaan samenwerken om ook samen te kunnen ageren en reageren op wat gebeurde. Maar de regentaten vormden hier een probleem. Men wist niet goed wat men daarmee aan moest. Het hele kunstonderwijs werd één grote warboel, weliswaar met de goede intentie samen aan één touw te kunnen trekken.

Met deze historiek werd in het decreet geen rekening gehouden : het verleden werd zonder meer weggewist. In de periode 1990-1992 maakte men vanuit de administratie ook korte metten met de toenmalige directeurs : geen één van de 'oude garde' bleef nog over.

Mijn grote bekommernis is nu dat het A7/A1 diploma, door de komende grote uitdaging van het Bologna-decreet, de elders verworven competenties en de gelijkwaardigheid van diploma's, vergeten zal worden.

2. Toelichting door de heer Carlos De Rammelaere, ere-directeur Hoger Instituut Sint-Lucas Gent

De heer Carlos De Rammelaere : Ik ben eigenlijk maar zeer goed op de hoogte van de periode vóór 1989, omdat ik toen om gezondheidsredenen met mijn job ben gestopt.

De overgang van Nationale Opvoeding naar Cultuur was enorm. De aanleiding was de grote druk binnen Sint-Lucas : de docenten binnen Cultuur hadden een opdracht van 12 lesuren, zij die onder Nationale Opvoeding ressorteerden moesten 18 uur presteren. Hierin wilde men koste wat kost gelijkheid creëren. De overgang gebeurde plots, onder toenmalig minister De Backer.

Een probleem hierbij vormde zeker het regentaat van Sint-Lucas Gent : de aldaar gevormde leerkrachten vielen van toen af onder Cultuur en mochten aldus geen les meer geven in het algemeen vormend en technisch onderwijs. Telkens opnieuw moest voor hen een gelijkstelling aangevraagd worden omdat hun bekwaamheidsbewijzen niet voldeden.

Ik heb jarenlang gelijkheid moeten aanvragen om die mensen een kans te geven les te geven in het algemeen vormend of technisch onderwijs, aangezien zij niet in de lijsten van de bekwaamheidsbewijzen waren opgenomen.

Bij de overgang bleek dat de veranderingen niet te zwaar mochten wegen op het budget tijdens de eerste twee jaren. Er werd een overeenkomst gesloten om een opdracht van 18 uur naar 16 uur terug te brengen in het eerste jaar en van 16 uur tot 14 uur in het tweede jaar. Beeldende Kunsten kwam terecht binnen Cultuur, maar Architectuur bleef in Nationale Opvoeding.

Ook onze secundaire richtingen gingen over naar Cultuur. Er waren reeds enkele scholen die deze richtingen aanboden, zoals Aalst, Brugge en Gent. Tot 1989 heb ik in de Commissie Hoger Onderwijs gezeten, waar moeilijke besprekingen plaatsvonden. Verschillende werelden hadden elkaar gekruist, aangezien de richtingen niet eenvormig waren tussen de verschillende scholen. Uiteindelijk werd een consensus bereikt, waarover een lijvig werk verscheen. Bij het uitschrijven van de nieuwe wetgeving voor het hoger onderwijs werd daarmee echter niet veel rekening gehouden.

De heer Blondeel heeft reeds gesproken over bepaalde discriminaties, zoals bijvoorbeeld deze die plaatsvonden in het Hoger Instituut te Antwerpen. Het Instituut bood een specialisatiejaar aan na een vervolledigde drie- of vierjarige opleiding. Men liet echter slechts een beperkt aantal studenten toe. Binnen het opgelegde quotum moesten zich een aantal buitenlandse studenten bevinden, die hoofdzakelijk afkomstig waren uit Tsjechië en de Balkanlanden.

Vanaf 1977 werd Beeldende Kunsten verlengd van drie naar vier jaar in de Sint-Lucasschool. Deze aanpassing verliep geleidelijk over een periode van vier jaar. Men ging over naar Cultuur onder druk van omstandigheden en omdat er interessante voorwaarden golden. Ik heb al onze leerkrachten herbenoemd in Cultuur, omdat men anders voor iedereen een gelijkstelling moest aanvragen. De subsidiëring veranderde eveneens met de overgang naar Cultuur. Binnen A7/A1 kreeg men voor iedere student die Beeldende Kunsten volgde dezelfde subsidiëring, hoewel binnen Cultuur bepaalde afdelingen interessanter waren. De richtingen Monumentale Kunst, Beeldhouwen en Keramiek kregen een verhoging in subsidies van minstens vijftien procent binnen Cultuur.

3. Toelichting door de heer Jan Van Praet, ere-directeur Hoger Instituut Audiovisuele Kunst en Productdesign Hasselt

De heer Jan Van Praet : Ik kan enkel mijn persoonlijke ervaringen meedelen ter aanvulling van het vertoog van mijn collega's. Het diploma A7/A1 heb ik behaald in Sint-Lucas te Gent, waarna ik in 1967 in Genk leraar werd. In 1980 werd ik directeur van deze school, die zeer klein gestart is. Aanvankelijk telde de school 220 studenten en 30 leraars, wat werd opgebouwd tot 800 studenten en 150 leraars. Buiten een secundaire afdeling werd er ook hoger onderwijs aangeboden met inbegrip van de richting Productdesign. Doorheen de hervormingen veranderde mijn titel naar hoogleraar, maar de wedde werd niet overeenkomstig aange-

past. Hier bestaat een discriminatie aangezien men blijft terugvallen op het diploma A7/A1. Andere directeurs die in het bezit zijn van een licentiaatsdiploma kregen dezelfde titel, maar hun wedde werd wel aangepast. Ik vraag om aandacht te besteden aan dit probleem, aangezien het kunstonderwijs zeer belangrijk is voor onze cultuur.

4. Vragen van de leden

De voorzitter : Binnen deze commissie is al vaak over het kunstonderwijs gesproken. Ik heb begrepen dat er een discriminatie bestaat tussen diploma's omwille van het feit dat de oude diploma's niet gelijkgeschakeld worden met deze die vandaag worden uitgereikt. Mits een voorlegging van nuttige ervaring gedurende tien jaar is een rechtvaardige gelijkschakeling echter mogelijk.

Ik denk dat de vraag zeer gerechtvaardigd is. De accreditering zal ons tonen wat de waarde is van verschillende diploma's, zodat mensen gevaloriseerd worden op datgene wat zij kennen en kunnen op basis van de opleiding die zij hebben gehad.

De heer Gilbert Van Baelen : Het gaat hier om een relatief kleine, zij het niet onbelangrijke groep. Het begrip elders verworven competentie is echter ook van toepassing op heel wat andere groepen die nu actief zijn in het voltijds leerplichtonderwijs. Ik kan me voorstellen dat er in het verleden redenen waren om bepaalde groepen niet aan elkaar gelijk te stellen. Men baseerde zich daarvoor op het kennen en minder op het kunnen. Het gevaar bestaat dat men nu een regeling wil treffen voor één bepaalde groep, zonder de hele problematiek in ogenschouw te nemen.

De heer André Blondeel : Ik heb EVC aangehaald als voorbeeld omdat ik vreesde dat men geen rekening meer zou houden met de A7/A1. Ik wilde gewoon de aandacht trekken op het feit dat deze groep nog bestaat. Binnen de administratie waren er trouwens mensen die beweerden dat de opleiding A7/A1 beeldende kunst twee jaar en niet drie jaar duurde. Dit gerucht circuleerde zelfs in de pensioendiensten.

De heer Frans Ramon : Het verleden is een ingewikkelde zaak. We moeten vooral naar de toekomst kijken. Berust het voorliggende voorstel van decreet op een consensus van alle betrokkenen ? Zijn er geen andere richtingen binnen het artistiek hoger onderwijs van het korte type die ook binnen dit voorstel zouden moeten worden betrokken ?

De voorzitter : Dit is een belangrijke vraag. Als we met dit voorstel voor een bepaalde categorie gerechtigheid laten geschieden, moeten we voorkomen dat andere categorieën uit de boot vallen. Het zou goed zijn als er een duidelijk antwoord werd gegeven op die vraag.

De heer André Blondeel : Ik ken dit probleem vanuit het standpunt van de beeldende kunsten. Ik kan niet spreken voor andere sectoren. Ik weet wel dat de sector muziek in het verleden bevoordeeld was in vergelijking met de sector beeldende kunsten.

De voorzitter : Omwille van de consistentie zou het goed zijn dit probleem ook vanuit andere standpunten te bekijken.

De heer André Blondeel : Ik heb het over de groep A7/A1. De architecten die tot deze groep behoorden, hebben intussen hun rechten gekregen. De afdelingen beeldende kunsten blijven over samen met een deel van de binnenhuisarchitecten. Binnen het kunstonderwijs zie ik geen andere voorbeelden.

De heer Frans Ramon : Hoe zit het dan met de mensen die een opleiding publiciteit hebben gevolgd ?

De heer André Blondeel : De term A7/A1 verwijst naar een heel aantal opleidingen : beeldende kunsten, beeldhouwkunst, schilderkunst, grafiek, reclame en fotografie. Al deze opleidingen zijn ongeveer in dezelfde periode ontstaan.

De heer Frans Ramon : Is het juist dat er binnen het hoger onderwijs wel een zekere gelijkschakeling is geweest, maar niet binnen het secundair onderwijs ?

De heer André Blondeel : De regeling voor het hoger onderwijs is inderdaad heel anders. Misschien kan de heer Van Praet beter op deze vraag antwoorden dan ik.

Eén van de grote problemen uit de beginperiode was, dat de hogeschool autonoom moest beslissen of een leerkracht docent dan wel assistent zou zijn. De ene directeur besliste op basis van onduidelijke criteria, de andere richtte daarvoor commissies op. Zelfs de Raad van State heeft zich over deze kwestie moeten uitspreken. Ik denk dat men bij de aanstelling van docenten vooral rekening houdt met de ervaring en weinig of niet met het diploma.

De heer Jan Van Praet : Dat geldt vooral voor de toekomst. In sommige scholen is dit probleem nog steeds niet opgelost. Dit heeft in alle afdelingen collega's tegen elkaar opgezet. Er was geen duidelijke regelgeving. Veel hing af van de interpretatie van de inrichtende macht.

De heer Gilbert Van Baelen : In het hoger onderwijs wordt de weddeschaal bepaald door het ambt dat men uitvoert, in het leerplichtonderwijs door het diploma. Ik meen dat men deze situatie moet veranderen, maar dat is een gigantisch debat. Het voorstel van decreet van de heer Schuermans is gericht op een bepaalde categorie binnen het leerplichtonderwijs. Voor andere groepen blijft de vraag echter bestaan. Ik ben het eens met de heer Van Praet dat er hierover in het hoger onderwijs veel discussie is geweest en dat dit probleem nog altijd niet van de baan is. De decreetgever heeft de autonomie aan de instellingen gegeven.

De voorzitter : Komt het voorstel van decreet van de heer Schuermans volledig tegemoet aan de verzuchtingen van de sprekers of zijn er nog tekortkomingen ?

De heer Jan Van Praet : Ik heb hierover geen opmerkingen.

De heer Karlos Callens : Hoe moet men de tien jaar nuttige beroepservaring bewijzen waarover sprake is in dit voorstel van decreet ?

De heer André Blondeel : In het kunstonderwijs heeft men vaak met dit begrip gewerkt. Voor kunstschilders kwam het erop aan te bewijzen dat men gedurende een aantal jaren tentoongesteld had. In de publiciteitssector werd het werk in een reclame-agentschap beschouwd als een vorm van nuttige ervaring. De achterliggende gedachte is dat deze ervaring ten goede komt aan de student. Misschien is er wel een verschil tussen de huidige term beroepservaring en de vroegere term nuttige ervaring.

De voorzitter : Het begrip nuttige ervaring bestaat al lang in het onderwijs, ook in het BSO en het TSO. Het bewijzen van nuttige ervaring is op zich geen probleem.

De heer Karlos Callens : Over het begrip nuttige ervaring kunnen heel wat misverstanden rijzen. Een schilder kan soms al jaren aan het werk zijn voor hij een eerste keer exposeert.

Ik heb met veel belangstelling geluisterd naar de opmerkingen over de eenjarige bijkomende studie. Blijkbaar waren er grote verschillen tussen de scholen. Terwijl de ene school zelf de inschrijvingsgelden betaalde, liet de andere school de betrokken leerkracht niet toe tot de opleiding. Bovendien slaagden sommige leerkrachten niet voor het examen. Ten slotte waren er in het middelbaar onderwijs heel wat mensen onwetend over deze opleiding. Is dit werkelijk mogelijk ?

De heer André Blondeel : Over het algemeen wisten de leerkrachten van het secundair onderwijs niet hoe het decreet van het hoger onderwijs eruit zag. Ze werden door hun directies ook niet op de hoogte gebracht van de situatie waarin ze terechtkwamen.

Na de vorige assimilaties van de tweede graad, leefden ze in de veronderstelling dat een licentiaatswedde pas toegekend werd na een opleiding aan het Hoger Instituut van Antwerpen. Ze dachten dus dat ze er geen recht op hadden, daarom misten ze de mogelijkheden van dat nieuwe decreet. In het secundair onderwijs werken leerkrachten anders dan in het hoger onderwijs. Ze hebben maar een paar uur les per klas en werken vaak in verschillende scholen. Ze volgen de reglementering niet. Ook vele kunstenaars zijn niet op de hoogte van de decreten. Het is vooral het gebrek aan communicatie dat ik aangeklaagd heb.

De heer Frans Ramon : Over hoeveel mensen zou het gaan en wat zijn de budgettaire gevolgen van dergelijke operatie ?

De heer André Blondeel : Ik heb steeds gehoord dat het over ongeveer vijftig mensen zou gaan.

De voorzitter : Vijftig mensen kunnen geen onoverkomelijk probleem vormen. Ik heb begrepen dat het voorstel van de heer Schuermans tegemoet komt aan de verzuchtingen van de sprekers. Ik bedank de sprekers. Ik denk dat de hoorzitting bijzonder nuttig was om een en ander uit te klaren.

De verslaggever, *De voorzitter,*

Karlos CALLENS Gilbert VANLEENHOVE